بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی برگزیدگان خود را شناخت

شعر رضوی در کرمان نفس می‌کشد

رضا شمسی

جشنواره شعر رضوی امسال بیست و چهارمین دوره خود را در شهر بم با میزبانی مجموعه ارگ جدید بم سپری کرد.

این جشنواره که بیش از دو دهه قبل در شهر کرمان کلید خورد، اکنون خود یکی از شاخه‌های متعدد جشنواره فرهنگی هنری بین‌المللی امام رضا (ع) است که هنوز در زادگاه خود، کرمان، نفس می‌کشد و می‌بالد. این جشنواره امسال با حضور ۲۵ شاعر راه یافته به جشنواره برگزار شد و در نهایت برگزیدگان خود را معرفی کرد.

آثار راه یافته به جشنواره را پرویز بیگی حبیب آبادی و مهدی صمدانی و بهروز یاسمی داوری کردند و برگزیدگان را از میان ۳۱۶۱ اثر ارسالی و ۲۵ شاعر راه‌یافته به جشنواره در آیین اختتامیه اعلام نمودند.

این گروه داوری در بخش شعر کلاسیک نفرات برگزیده را به شرح زیر اعلام کرد:

روح الله فریدونی از خراسان جنوبی، به عنوان برگزیده اول

مریم انصاری از هرمزگان، به عنوان برگزیده دوم (مشترک)

عبدالرضا حسینی از کرمان، به عنوان برگزیده دوم (مشترک)

مهدی نور قربانی از تهران، به عنوان برگزیده سوم (مشترک)

شهین خجسته‌نژاد از کرمان، به عنوان برگزیده سوم (مشترک)

هیات داوران همچنین ایوب پرندآور از استان فارس را «شایسته تقدیر» و فریده لاری‌زاده از استان کرمان را «ویژه تقدیر» معرفی نمود.

گروه داوری یاد شده در بخش شعر سپید نیز شاعران برگزیده را به شرح زیر اعلام کرد:

فاطمه بیراوند از تهران به عنوان برگزیده اول

رزا رودینی از کرمان به عنوان برگزیده دوم

هیات داوران در بخش شعر سپید هیچ شاعری را برای رتبه سوم معرفی نکرد.

هیات داوران جشنواره رضوی امسال نظرگاه و ارزیابی کلی خود را در بیانیه‌ای که در مراسم اختتامیه توسط مهدی صمدانی قرائت شد، اعلام کرد.

متن این بیانیه که با یک عبارت از بورخس آغاز می‌شود به شرح زیر است:

محاصره شده‌ی نبود توام
چونان کسی که غرق می‌شود در دریا

«شاعر آیینی با پیشینه‌ای از معرفت و دلدادگی، تمنای رها شدن در غیاب را به زبان می‌کشد اما آنچنانکه جهان‌نگری معرفتی و آموزه‌های دینی‌اش، تشخص شعری و حیات شاعرانه را خدشه‌دار نکند.

هیات داوران ضمن ارج نهادن به کوشش عزیزان شرکت‌کننده در این جشنواره و پاسداشت تمامی آثار، حتی آنها که به دلیل محدودیت‌های موجود از راهیابی به مرحله نهایی بازمانده‌اند محور گزینش خود را دریافت و ادراک زیباشناسانه آثار قرار داده و با امعان نظر به تمایز و ویژگی‌های سبکی و بیانی و با تاکید بر ارزش‌هایی چون: سلامت و پویایی، ورزیدگی‌های تکنیکی و ایجاد موقعیت‌های بدیع، قضاوت را به ارتباط موضوع با موضع شاعر می‌کشاند؛ به جایی که تجربه‌ای شخصی از امری آیینی بدل به شعر می‌شود به چگونگی راهی که خیال پیموده در ملتقای منظور و نظاره، و نه فروکاست شعر به چند عبارت و محدوده‌ی واژگانی تکراری و کلیشه. و اما: نزدیکی نگاه و زبان شاعران به موضوع رضوی، در فرآیند انتخاب می‌توانست ترتیب نام‌های برگزیده را به شکلی دیگرگون رقم بزند. حتی می‌شد نام‌های دیگری را نیز بر این جمع افزود. چرا که تنوع شناختی، نظرگاه و سلایق متفاوت در امور ادبی و هنری، امر قضاوت را سخت و پیچیده کرده و راه را جز بر اتفاق حداکثری همواره بسته است. به این اعتبار سامان گرفتن چند نام تحت عنوان اول تا سوم، نه برتری قطعی برای برکشیدگان و گزیده‌ها است و نه تقلیل مقام بیرون ماندگان. هیات داوران با درنظرداشتن موارد فوق و تبریک به برگزیدگان بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی، نظر نهایی خود را بدین شرح اعلام می دارد: در بیست چهارمین جشنواره ملی شعر رضوی کرمان از سری برنامه‌های شانزدهمین جشنواره فرهنگی بین المللی امام‌رضا (ع) از ۲۵ اثر برتر جشنواره از مجموع سه هزار و۱۶۱ اثار ارسالی تجلیل شد.»

از زنده یاد محمود شاهرخی تجلیل شد

گفتنی است جشنواره مذکور با برنامه‌های جنبی جالب توجهی نیز همراه بود، در روز دوم جشنواره‌ی مذکور مورخ ۲۸ تیرماه سال جاری یک کارگاه پرسش و پاسخ پیرامون شعر نیز با حضور پرویز بیگی حبیب آبادی و بهروز یاسمی برگزار گردید که با استقبال خوب شاعران مواجه شد. بیگی حبیب آبادی در این کارگاه شاعران را به پژوهشگری دعوت کرد و سعی کرد از منظر خود شعر را تعریف و توصیف کند. این شاعر پیشکسوت شعر را محصول دو عنصر اتفاق و غافلگیری دانست. در این کارگاه همچنین بهروز یاسمی، نیاز شاعر به دیدگاه متفاوت و غیر کلیشه‌ای را ضروری دانست و گفت: مهمترین کار نیما تغییر نگاه سنتی از دیدگاه ذهن‌گرا (سوبژکتیو) به دیدگاه عین‌گرا (ابژکتیو) بود که علاوه بر شعر نو بر غزل معاصر نیز تاثیر گذاشت. گفتنی است در حاشیه‌ی این جشنواره از زنده‌یاد محمود شاهرخی شاعر بمی و چهره ملی تجلیل و با حضور خانواده‌ای سردیس او در یکی از پارک‌های بم رونمایی شد. یادآور می‌شود مسوول دبیرخانه دائمی این جشنواره در استان کرمان سعید نجفی بوده و دبیری تخصصی این جشنواره را مهدی گنجی گوهری به عهده دارد. در این صفحه چند گزارش مرتبط با این جشنواره و نمونه‌ای از اشعار برگزیده را با هم می‌خوانیم.

معاون فرهنگی و رسانه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان:

مشارکت شاعران کرمان در جشنواره امسال افزایش داشت

گروه فرهنگ و هنر - آغازگر آیین افتتاحیه‌ی بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی بعد از تلاوت آیاتی چند از کلام‌الله مجید و پخش سرود ملی جمهوری اسلامی ایران، سخنان معاونت فرهنگی و رسانه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان است.

مقدم اهالی دل را
به دل عالم گرامی می داریم

احمد وفایی با خواندن سطرهایی از دیباچه گلستان سعدی، حمد و ثنای خدای متعال را بر زبان می‌آورد و می‌گوید:

با استعانت از روح بلند شمس الشموس، حضرت علی‌ابن‌موسی‌الرضا و خواهر بزرگوارش حضرت معصومه سلام الله آغاز می‌کنیم! بیست و چهارمین جشنواره‌ی ملی شعر رضوی را در راستای شانزدهمین جشنواره بین المللی فرهنگی و هنری امام رضا (ع) در شهر دارالصابرین بم، شهر کهن بم، شهر فرهنگی بم، شهری که منظر فرهنگی‌اش ثبت جهانی است، شهر علم و ادب و هنر.

معاون فرهنگی ارشاد استان با خواندن رباعی مشهور شاه نعمت الله ولی که در آن از کرمان به «دل عالم» تعبیر شده است، خطاب به شاعران و حضار در این مراسم بیان می‌دارد: مقدم همه شما اهالی دل، اهالی شعرو ارادتمندان به آقا امام رضا (ع) را به دل عالم خیر مقدم می‌گویم و حضور شعرای ولایی‌سرا و دعوت شدگان به جشن شعر و شعور رضوی را در دهه کرامت به کرمان مغتنم می‌شمارم و موجب برکت می‌دانم.

وفایی در ادامه‌ی سخنان خود می‌گوید: امسال، بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی در بم با بیش از ۳۱۶۰ اثر کار خودش را شروع می‌کند که از این بین بیش از ۶۰۰ اثرش را شعرای کرمانی به دبیرخانه جشنواره ارسال کرده‌اند و به دلیل کیفیت بالای آثار و سختی انتخاب در نهایت تعداد ۲۵ نفر مدعو نهایی به این پایکوبی رضوی دعوت شدند که از شعرخوانی آنها لذت خواهیم برد و این در حالی است که اگر محدودیت‌ها اجازه می‌داد، می‌توانستیم آثار بیشتری را هم به جشنواره دعوت کنیم.

ارگ جدید بم
میزبان واقعی شاعران رضوی بود

معاون فرهنگی و رسانه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمان در بخش دیگری از سخنان خود از همه‌ی مسولان و دست‌اندرکاران برگزاری این جشنواره، قدردانی می‌کند و ادامه می‌دهد: به‌طور ویژه از مهندس فهمی؛ مدیریت مجموعه ارگ جدید بم و مهندس سرشار؛ معاونت این مجموعه تشکر می‌کنم که در این بزم شاعرانه، میزبان شاعران رضوی هستند.

او همچنین از پرویز بیگی حبیب‌آبادی، بهروز یاسمی و مهدی صمدانی که امر داوری این جشنواره را بر عهده داشته‌اند به احترام نام می‌برد و با این شعر از جواد اسلامی به سخنان خود پایان می‌دهد:

سر از لبریزی نامت چنان مسرور می‌رقصد
که جشن گندم است انگار و دارد مور می‌رقصد
چه کرده جذبه چشم تو با آغوش این غربت
که زائر قصد اینجا می‌کند، از دور می‌رقصد
تمام خاک اینجا بوی آهوی ختن دارد
اگر عطار در بازار نیشابور می‌رقصد
چنان در دستگاه شوقت افتاد اختیار از کف
که با ساز همایونت کبوتر شور می‌رقصد
دو تا چشم پریشان بر ضریحت بستم و حالا
دو تا ماهی قرمز در پس این تور می‌رقصد
به شوق لمس دستان تو از بسیاری مستی
سه دانه دل درون سینه انگور می‌رقصد
شفا از سمت آن دست مسیحایی اگر باشد
فلج دف می‌زند، کر می‌نوازد، کور می‌رقصد

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مطرح کرد

کرمان در کشف استعدادهای شعر آیینی موفق بوده است

گروه فرهنگ و هنر - مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان در آیین اختتامیه‌ی بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی با گرامیداشت دهه کرامت به عموم مهمانان این جشنواره خیر مقدم گفت و از مدیران و مسولان بم به عنوان میزبانان واقعی این جشنواره یاد کرد و از مهندس فهمی و معاونش، مهندس سرشار در مقام مدیران مجموعه ارگ جدید بم به خاطر حمایت‌شان از جشن شعر رضوی در بم تشکر کرد.

محمد رضا علیزاده از حجت‌الاسلام دانشی، امام جمعه بم که همواره برنامه‌های فرهنگی و هنری را پشتیبانی می‌کند، قدردانی نمود و اظهار داشت: خدا را شاکریم که به ما عنایت فرمود برای ترویج فرهنگ رضوی بکوشیم.

تلاش کردیم مشارکت شاعران را افزایش دهیم

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان به اهداف متعدد جشنواره بین‌المللی امام رضا (ع) اشاره کرد و گفت: کشف استعدادها در حوزه‌ی شعر آیینی نیز یکی از مهمترین اهداف است که استان کرمان ضمن توفیق برگزاری مستمر جشنواره شعر رضوی به صورت مستمر توانسته تاثیر بسزایی در کشف استعدادهای این حوزه بگذارد. علیزاده از کرمان به عنوان خاستگاه جشنواره‌ی شعر رضوی یاد کرد و افزود: «این جشنواره اکنون با پیشینه‌ی ۲۴ ساله‌ی خود محصول فعالیت و همکاری بسیاری کسان بوده و در طی این سالیان فراز و فرودهایی را پشت سر گذاشته است.

او گفت: ما هم در این دوره تلاش کردیم که مشارکت شاعران را افزایش دهیم و مفتخریم که اعلام کنیم امسال با بیش از ۳۱۶۱ اثر ارسالی به جشنواره شاهد بیشترین مشارکت شاعران کشور و همچنین شاعران کرمانی در طول سالیان گذشته بوده‌ایم. او مشارکت بالای شاعران در این جشنواره را محصول اطلاع رسانی بسیار خوب و تلاش جمعی دست‌اندرکاران دانست.

اعلام رتبه مشترک به خاطر کیفیت نزدیک به هم آثار بود

مدیر کل ارشاد استان در توضیح انتخاب نفرات برگزیده به صورت مشترک بیان داشت: داوران به کیفیت نزدیک به هم آثار گواهی دادند و به همین دلیل انتخاب را سخت و پیچیده دانسته و به همین دلیل بعضا رتبه‌ها را به صورت مشترک اعلام نمودند.

او یکی دیگر از ویژگی‌های برگزاری جشنواره امسال را میزبانی شایسته‌ی بم برشمرد و ادامه داد: مراسم یادبود و رونمایی از سردیس استاد زنده‌یاد محمود شاهرخی که فرزند بم و از چهره‌های ملی بود از اتفاقات قابل توجهی بود که در حاشیه‌ی جشن رضوی در بم صورت گرفت.

نگاه آسیب‌شناسانه افق باشکوه‌تری نشان‌مان می‌دهد

محمد رضا علیزاده با لازم دانستن نگاه آسیب‌شناسانه به هر فعالیت ادبی و فرهنگی گفت: آسیب شناسی ۲۴ دوره جشنواره رضوی می‌تواند افق بهتر و باشکوه‌تری را برای این جشنواره رقم بزند و وضعیت کمی و کیفی این اتفاق فرهنگی و ادبی را ارتقا بخشد.

او افزود: قطعا جشنواره‌ای با این عظمت نیاز به مشارکت بیشتر دارد و از جمله می‌توانیم با حضور بیشتر شاعران پیشکسوت بر غنای آن بیفزاییم.

فراخوان را
به دست فارسی‌زبانان جهان برسانیم

مدیرکل ارشاد استان با ارائه‌ی این پیشنهاد که می‌توان گستره‌ی فراخوان را به فارسی زبانان سراسر دنیا افزایش داد و به دست آنها رساند، اظهار داشت: با اطلاع‌رسانی گسترده‌تر می‌توانیم استعدادهای شعر فارسی را از سراسر جهان جذب نمود.

او با بیان این نکته که خادمان و زائران امام رضا (ع) محدود به مجاورین حضرتش نیستند، شاعران شرکت کننده در این جشنواره را زائر امام و عموم کسانی را که برای برگزاری بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی زحمت کشیدند، خادم آن حضرت دانست و از همه‌ی همکاران خود، به خصوص خانم جوشایی رییس اداره ارشاد شهرستان بم قدردانی نمود.

محسن کاشانی در مراسم شعرخوانی مطرح کرد

بانیان کرمانی به گردن جشنواره حق دارند

گروه فرهنگ و هنر - در مراسم شعرخوانی مدعوین برگزیده بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی محسن کاشانی که اجرای این ضیافت شاعرانه را به عهده داشت به شکل‌گیری این جشنواره در کرمان در سال ۱۳۷۳ اشاره کرد و گفت: اولین سالی که مبحث شعر رضوی در کرمان کلید خورد، دور از انتظار بود که اینهمه ادامه پیدا کند. اما این نطفه میمون و مبارک زمانی منعقد شد که در کرمان شاعران خوب، زحمت‌کش و با اراده‌ای پاک بانی این جشنواره شدند. این شاعر کرمانی با بیان این نکته که بانیان اصلی این جشنواره که به گردن جشنواره حق دارند و جای بعضی از آنها در بین ما خالی است، اظهار داشت: اما هیچکس زنده یاد حمید مظهری را فراموش نمی‌کند، هیچکس آقایان فخرمهدوی و سید ابوالقاسم صمدانی را فراموش نمی‌کند؛ عزیزانی که از دست رفتند اما خاطرات زیبای‌شان همیشه و در همه‌ی سال‌های غیبت‌شان در دل ما حضور داشته و جشنواره را نیز همراهی کرده است و همواره شعر رضوی در کرمان با یاد این عزیزان نفس می‌کشد.

محسن کاشانی با یادآوری این نکته که ۲۴ سال مستمر برای یک جشنواره زمان کمی نیست، گفت: چه بسا شاعرانی در این جمع باشند که همسن جشنواره باشند و همین حضور موثرشان بهترین یادکرد از بانی‌های شعر رضوی می‌تواند باشد. این شاعر با بیان این واقعیت که حمایت از هنر در شرایط ما کاری سخت و دشوار است، از همه‌ی کسانی که از شعر و از شاعران حمایت می‌کنند قدر دانی می‌کند.

دبیر تخصصی جشنواره شعر رضوی:

داوران کوشیدند حقی از کسی ضایع نشود

گروه فرهنگ و هنر - دبیر تخصصی بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی در آیین اختتامیه این جشنواره در توضیح روند داوری آثار گفت: از آنجا که طبق آیین نامه جشنواره مقرر بر این است که عموم شاعران از این جشنواره بهره‌مند باشند و این اتفاق ادبی و آیینی، خیر و نفع عمومی را داشته باشد و نیز از آنجا که بر آن بودیم که از دایره‌ی عدل و حیطه انصاف خارج نشویم، هیات داوران مرتبت اشعار و مقام آثار منتخب را به گونه‌ای در نظر گرفت که این آثار، هم زیر چتر رتبه‌های تعریف شده در فراخوان قرار بگیرند و هم شاعرانی که باید بر حسب مقررات جشنواره حایز رتبه بشوند، این مقام را کسب نمایند.

مهدی گنجی گوهری افزود: از این روی در رتبه اول ۲ نفر، در رتبه دوم ۳ نفر و در رتبه‌ی سوم نیز ۲ نفر به صورت همراه با مشترک زیر چتر رتبه‌ی مربوط به خود قرار می‌گیرند. این شاعر همچنین اظهار داشت: هیات داوران آثار سپید را جداگانه داوری نمود و آثار کلاسیک را نیز به شکل جداگانه بررسی کرد. او ادامه داد: اما طبق فراخوان همه زیر سقف یک رتبه داوری شدند و هیات محترم داوران تلاش فراوان کرد و کوشید تا در حد ممکن حقی از کسی ضایع نشود.

مهدی گنجی با اظهار امیدواری از اینکه در بیست و چهارمین جشنواره شعر رضوی رضایت نسبی و عمومی شاعران شرکت کننده فراهم شده باشد، گفت: اگر قصوری بوده بر ما ببخشید و اگر برای بهبود روند جشنواره در سال‌های آتی پیشنهادی دارید، مطرح بفرمایید تا هر سال بهتر از سال قبل در خدمت شما باشیم.

سیدروح الله فریدونی
مقام اول (شعر کلاسیک)

به‌جای دانه گندم به صحن‌ات واژه پاشیدم

به دورت بس که می‌گردند بی‌پروا، کبوترها
مرا یادت می‌اندازند در هر جا کبوترها

همیشه فکر می‌کردم که تنها نامه‌بر باشند
زیارتنامه‌بر هم می‌شوند اما کبوترها

دوباره از قفس آزاد شد، سمت حرم پر زد
هوایی کرده‌اند این بار هم دل را، کبوترها

غریبی تو بی‌معنا است آنجایی که می‌بینم
هوادار تواند از عمق جان، آقا، کبوترها

سلیمانی و جن و انس، خادم‌های دربارت
به گرداگرد خوشرویی‌ات، آهوها، کبوترها

زمین و آسمانت را چه محشر کرده‌اند اینک
در این پایین مسافرها، در آن بالا کبوترها

رهایی را از آن روزی که در دام تو می‌بینند
نشستن روی بام دیگری! حاشا کبوترها...

میان گریه بودم که صدایی گفت: این آقا
همیشه زود راضی می‌شود از ما کبوترها

خدا بالم نداد اما، به عشق آسمان‌سایت
مرا محشور خواهد کرد روزی با کبوترها

به‌جای دانه گندم به صحن‌ات واژه پاشیدم
اگر جمع‌اند دور شاعرت، حالا کبوترها

فاطمه بیراوند
مقام اول (شعر سپید)

باد بر دریچه ها یامجیب می پاشد

ماه کامل نیست
نقاش‌ها
و کاشی سازها
دست‌های باد را دیده‌اند
و همچنین خواب مرطوب پرنده‌ها را
آفتاب
هر صبح چیزی را تعمیر می‌کند
و زمان در پوست ساعت فرو رفته است
عادت کرده‌ام
مثل دعاهای زنی غمگین
از پله‌ها / مناره‌ها
و دهان نقارمزن‌ها وارونه شوم
هنوز / به آهوها فکر می‌کنم
به دهان حروفی که نامت را
پیش از طلوع
پیش از نماز صبح
پیش از شعر
اجابت می‌کنند
اشیا را پاشویه می‌کنم
و نمی‌دانم آخرین بار
چه کسی به خراسان گفت
پنجره را باز کند
کمی هوا بخورد
کمی راه برود ماه
و کمی حرف بزند شعر!
که خورشید
در استخوان‌های زمان غروب را تلفظ می‌کند
و باد
بر دریچه ها " یامجیب " می‌پاشد

مریم انصاری
مقاوم دوم (مشترک)

هشتمین انعکاس سوره نور

حرمت شاهراه شعر و شهود،گنبدت شاهراه
زرینی / دست‌های مرا بگیر و ببر در صف شاعران
آیینی/ بعد یک عمر این در و آن در به تو برگشته‌ام
ولی این بار/ درد دارم چه درد جانکاهی، بغض دارم
چه بغض سنگینی
هرچه صحنت زلال و نورانی است، زندگی
سخت و سرد و دلگیر است
آدمی یک نقاب غمگین است، پشت لبخندهای
تزئینی / جسم‌مان خو گرفت کم‌کم، با آهن و دود
و فاصله اما/ روح‌مان بارها تصادف کرد، با همین
زندگی ماشینی
روح ما: روح زخمی و عصبی، روح دلتنگی و
فراموشی
روح عصیان و توبه و تکرار ... چه بگویم خودت
که می‌بینی/ یا امام همیشه سنگ صبورا هشتمین
انعکاس سوره نور
السلام علیک دورادور، ما همه حاجت و تو
آمینی/ خوش به حال جهان بالا دست، بعد هر
سجده چون که برخیزی
خوش به حال زمین زیر پات بعد هر سجده
چونکه بنشینی
آسمان محو انعکاس شما است، ماه یک دکمه از
لباس شما است
عشق از پیروان خاص شما است دلخوشم با
همین جهان بینی
آخرین بیت را که می‌گفتم خوابی آرام در ربود
مرا
خواب دیدم که در حرم بودم: خواب دیدم ... چه
خواب شیرینی